మమకారం

ధన్ దబ్...దబ్.. రాళ్ళ చప్పుడు. 'ఓరి మీ అమ్మకడుపు కాల, ఒక్కపిందె దక్కనివ్వరర్రా, వెధవల్లారా పోతారాపోరా.. ఏది కర్రేది. పిందెపడింది మొదలు దులిపితీసుకుపోతారు దిక్కు మాలినసంత - మధ్యాహ్నం కాస్త నడుం వాలిస్తే చాలు. ఏ మూల పొంచి వుంటారో ఈ గుంట వెధవలు' నట్టింట్లో గడపమీద తలపెట్టుకుని కొంగువాల్చుకుని పడుకున్న పార్వతమ్మకి పడమటి గాలికి అప్పుడే చిన్న కనుకు పట్టింది. రాళ్ళ చప్పుడుకి మెలుకువ వచ్చి పిల్ల వెధవల్ని తిట్టుకుంటూ లేచి బయటికి వచ్చింది. పిట్టగోడెక్కి రాళ్ళతో, కర్రలతో మామిడికాయలు కొట్టుతూ, కింద పడినవి ఏరుకుంటూ పిల్లమూక పారిపోయారు పార్వతమ్మ కేకలకి. వాళ్ళు ఏరుకోగా మిగిలిన పిందెలన్నీ ఏరికొంగున పోసుకుని లోపలికి నడిచింది ఆవిడ. "పిల్లాడికి నాలుగు పళ్ళు పెడదామంటే ఒక్క కాయా మిగిలిస్తేనా గుంట వెధవలు"

'ఏమిటే నీగోల నువ్వూనూ. ఆ కుర్ర వెధవలకి రోజూ ఇదే ఆట.. నీ గోల నీదేగాని వాళ్ళేం మానుతారా.. నిద్ర పోనీయవు కాస్త' విసుక్కుంటో లేచారు గౌరీపతిగారు.

మధ్యహ్నం రెండున్నర.. ఏప్రిల్ నెల. అప్పుడే లేచి చన్నీళ్ళతో మొహం కడుక్కుని కుండలో నీళ్ళు ముంచుకుతాగి.

"బాబిగాడు లేచాడే" అన్నారు.

"అప్పుడేనా...వెర్రినాగన్న ఎండన పడివచ్చాడు" తినగానే కళ్ళువాలి పోయాయి చంటి వెధవకి'.

''లేపబోకండి, పడుకోనీయండి కాసేపు.. ఏం ఎండలో అప్పుడే ఇలా మండిపోతున్నాయి. ఇంకా ఎండాకాలం అంతా ముందేవుంది'' ఆవిడ వుస్సూరంటూ కొంగుతో మొహం తుడుచుకుని వత్తులబుట్ట ముందుకు లాక్కుంది.

''కాస్త ఇంత ఉప్పు, దబ్బాకువేసి మజ్జిగ తేటచేసి పెట్టకూడదే. మధ్యాహ్నం తాగచ్చు. ఎండలు ముదిరాయిగదా.. ఇంక కాఫీ మానేసి మజ్జిగ తేట ఇస్తుండు మధ్యాహ్నం''.

''అలాగేలెండి, రేపట్నించి అలాగే. ఆ దబ్బ చెట్టు తాటిచెట్టులా ఆకాశాన్నంటుకుంది. సాయంకాలం నాలుగు ఆకులు తెంపండి, నాకంది చావదు...''

''మామ్మా..'' అంటూ వాళ్ళ మాటలకి నిద్ర మెలకువ వచ్చి కళ్ళిప్పాడు బాబిగాడు.

''అప్పుడే లేచావేం, కాసేపు పడుకోనాన్నా. యింకా ఎండగావుంది'' మనవడి మంచం దగ్గరకెళ్ళి పక్కన కూర్చుంటూ అన్నారు గౌరీపతిగారు.

''తాతయ్యా.. రేపు నాకు మేథమెటిక్స్ టెస్ట్ తాతయ్యా.. బోలెడు లెక్కలు చెయ్యాలి.. తాతయ్యా నాకన్నీ ఒక్కసారి చెప్పవూ...'' బెంగగా అన్నాడు. ఏడేళ్ళ పిల్లాడి కళ్ళల్లో పరీక్షలంటే అదుర్దా, బెదురు చూసి ''పిచ్చికన్న! పరీక్షలని నా తండ్రి ఎంత బెంగెట్టుకున్నాడో పాపం. నీ కేంరా క్లాసులో నువ్వేగా ఫస్టు.. తాతగారన్నీ చెప్పేసారు కదరా..'' మనవడిని మురిపెంగా చూస్తూ అంది పార్వతమ్మ.

''అట్లాగేలే..దబ్బున లేచి చన్నీళ్ళతో మొహం కడిగేసుకుని పలకా బలపం పట్టుకురా. అన్ని సమ్స్ ఒసారి చకచక చేసేద్దాం'' తాతగారు అనగానే నిద్రమత్తు ఎగిరి చెంగున దుమికి పెరట్లోకి పరిగెత్తాడు రవిప్రసాద్. మనవడికి గ్లాసునిండా పాలు, భర్తకు కాఫీ ఇచ్చి తాత, మనవడు లెక్కలు చేసుకుంటూంటే.. తాను వత్తులు చేసుకుంటూ తాతగారి ప్రశ్నలకు తెలివిగా, చురుకుగా జవాబు ఇచ్చే మనవడిని చూసుకుని మురిసిపోయింది నాయనమ్మ! ఆ మనవడే వాళ్ళ జీవితానికి వెలుగు! జీవాధారం. బతుకులో రక్తి ముక్తి అన్నీ ఆ పసికందే వాళ్ళకి!

ఏడేళ్ళ క్రితం - ముగ్గురు ఆడపిల్లలు, కన్నిప్పకుండానే ఇద్దరు, పుట్టకుండానే ఒకరు పోయాక, నోములు, వ్రతాలు, ముడుపులు కట్టాక పుట్టిన ఒక్కగానొక్క కొడుకు రవి. పాతికేళ్ళు నిండకుండానే మృత్యువు స్కూటర్ రూపంలో

పొట్టనపెట్టుకుంటే, ఇరవై ఏళ్ళ కోడలు కాలిపారాణి ఆరకముందే విధవ అయితే ...ఆ దుఃఖం రంపపు కోత ఎలాంటిదో ఎరిగిన అందరూ వాళ్ళ దుస్థితికి కన్నీరు పెట్టారు. అల్లారు ముద్దుగా పెంచుకుని తెలివిగా చదువుకునే కొడుక్కి ఇంజనీరింగ్ చెప్పించి, ఉద్యోగం రాగానే చక్కని చుక్కని తెచ్చి పెళ్లిచేసి కొడుకుని వదిలి వుండలేక వూరు వదిలి కొడుకుతో పాటు చేరి హాయిగా కృష్ణా రామా అనుకునే వయస్సు వచ్చింది, కొడుకు నీడన మనవలతో ఆడుకుంటూ గడపొచ్చు అని సంతృప్తిగా రోజులు వెళ్ళదీస్తుంటే.. ఆ సంతోషం నాల్గురోజు లవకముందే కొడుక్కి మృత్యువు తోసుకొచ్చివాళ్ళ కలలని, ఆశలని సమూలంగా నాశనం చేసింది. కొత్త అల్లుడికి సంక్రాంతికి స్కూటరు బహుమతిగా ఇచ్చిన ఆ మామగారు ఆ స్కూటరే కుమార్తెపసుపు కుంకుమని తుడిచేస్తుందని అనుకంటే ఆ బహుమతి ఇచ్చేవాడు కాదేమో కొత్తజంట ఆస్కూటరెక్కి షికార్లు తిరుక్కుండానే ఆఫీసునించి వస్తూంటే లారీ వెనక నించి గుద్దితే, కళ్ళిప్పకుండానే కన్నుమూసిన కొడుకుని చూసి.. ఆరోజే కాదు, ఈ రోజూ వణికి పోతారు అది గుర్తువస్తే! ఆ బాధ ఎలా తట్టుకున్నారో ఎవరికోసం, ఇంకా ఎందుకు బతకాలో అర్థంకాక ఆయోమయస్థితిలో పదిరోజులు పూర్తిఅయాయి! వియ్యాలవారు కర్మకాగానే పిల్లని తీసికెళ్ళిపోతామని తేల్చి చెప్పారు! ఏమొహం పెట్టుకుని ఉంచమని అడగగలరు. ఆపిల్లకి ఇక్కడేం మిగిలిందని, ముక్కు పచ్చలారని ఆ పిల్లకి బోలెడు భవిష్యత్తుందని ఎరగరా. తాము పిల్లని చదివిస్తాం, ఉద్యోగం చేయిస్తాం, దాని అదృష్టం బాగుంటే ఏ సహృదయుడో దొరికితే రెండో పెళ్ళి చేస్తాం అన్నది కూడా అంత దుఃఖంలోనూ. అప్పుడే తెల్చి చెప్పేశారు. కన్నబిడ్డ భవిష్యత్తుగురించి ఆలాటపడే ఆ తల్లిదండ్రులని ఎలా తప్పు పట్టగలరు. తమ కొడుకు నిర్భాగ్యుడు. అనుభవించే వయసులో ఏ అనుభవము లేకుండానే వెళ్ళిపోయడు. ఆ పిల్లనైనా సుఖపడనీ! మళ్ళీ మూటా ముల్లె కట్టుకుని తమ వూరు చేరాలి! చావలేక జీవచ్ఛవాల్లాగా మిగిలిన బతుకీడ్చాలి! భగవంతుడా ఏం పాపం చేశామని మాకీ శిక్ష అని కంటికి మింటికి ఏకధారగా ఏడ్చారు. భగవంతుడు మీ దఃఖం చూడలేక వరం ఇస్తున్నాను, మీరు పోగొట్టుకున్నది భర్తీ చేయడానికిది నా వరం అన్నట్టుగా రెండు న్నర నెలలు కాపురం చేసిన కోడలు, కొడుకు పోయిన పదకొండోరోజు భళ్ళున వాంతి చేసుకుని మొహం తిరిగి పడిపోయింది. డాక్టరు వచ్చారు. అనుమానం చెప్పారు. పరీక్షలు చేయిచారు! కోడలు నెలతప్పిందన్న వార్త తెలియగానే వాళ్ళ కళ్ళల్లో మెరుపులు! గుండెల్లో ఉరుములు! భగవంతుడా నీ లీలలు ఎంత విచిత్రం. మనసులోనే వెయ్యి నమస్కారాలు పెట్టుకున్నారు. ఆ సంతోషం అరగంట

నిలవనీయ కుండానే వియ్యపురాలు, వియ్యంకుడు గుసగుసలాడుకుంటున్న మాటలు పార్వతమ్మవింది. ''ఎంత ఘోరం! ఎంత పాపం! ఎంత అన్యాయం! తమ కొడుక్కి ప్రతిరూపం, తమ వంశాంకురాన్ని తమ కూతురు భవిష్యత్తుకు అడ్డు అని ఆ అడ్డు తొలగించుకోవాలనుకుంటున్నరా'' - వణికిపోతూ భర్త చెవిని ఈ వార్త వేసింది పార్వతమ్మ. ఆయన నిర్ఘాంత పోయారు .. వీల్లేదు. తమ కొడుకు ప్రతిరూపాన్ని తాము వదులుకోరు! ఇంత పాపానికి ఒడికట్టనీయరు. తరువాత ఇద్దరూ వియ్యాలవారి చేతులేకాళ్లనుకున్నట్టు పట్టుకున్నారు. దీనాతిదీనంగా బతకడానికి దొరికిన ఈ చిన్న ఆశని సమూలంగా మొగ్గలోనేతుంపేయవద్దని, కొడుకు గుర్తుగా మిగలనీయమని అర్థించారు. మూడునాళ్ళ ముచ్చటైన కాపురం, ముక్కుపచ్చలారని తమ కూతుర్ని ఈ రూపం బంధిస్తే దాని భవిష్యత్తు ఏమిటి, దానికెందుకీ బంధం అని వాదించారు వియ్యాలవారు. దాని బతుకు నాశనం కాకుండానే ఈ ఏర్పాటు అని వాదించారు. జవాబు చెప్పల్సిన కోడలు.. జరుగుతున్నదేదీ అర్థంకానట్టు నిర్లిప్తంగా వుండిపోయింది. ''మీ అమ్మాయిని ఒక్క తొమ్మిది నెలలు బరువు మోయమనండి. మిగతా బరువంతా మేం జీవితాంతం మోస్తాం. తాళి కట్టించుకుని, మూడు నెలలు మా కొడుకుతో కాపురం చేసిన కోడల్నించి ఇంకేం ఆశించం, ఈ బిడ్డ ఆమె బిడ్డ అని కూడా తెలియనివ్వం ఎవరికీ! ఈ ఒక్క ఉపకారం చేసి మా వంశాంకురాన్ని మాకివ్వండి'' అని భోరున ఏడ్చారు ఇద్దరు. రకరకాల తర్జన భర్జనలు జరిగాక ఆఖరికి బిడ్డపుట్టగా నే ఆ బిడ్డని వారికప్పగించి చేతులు దులుపుకునే షరతుమీద అంగీకరించి కూతుర్ని తీసుకుని వెళ్ళిపోయారు వియ్యాలవారు. ఆ తొమ్మిది నెలలు ప్రతిరోజూ ప్రతి క్షణం లెక్కబెట్టుకుంటూ గడిపారు. డాక్టర్ చెప్పిన తారీఖుకి వియ్యాలవారు ఏర్పాటు చేసిన ఊరి నర్సింగ్ హోమ్‌కి చేరుకున్నారు. కన్నతల్లి కళ్లిప్పి బిడ్డను చూసుకోకుండా పార్వతమ్మ చేతిలో పెట్టి పపించారు ఆ తల్లి తండ్రులు. ఆ తల్లి మనసేమిటో వాళ్ళకి తెలియదు. ఆ తల్లి తరపున ఆ తల్లితండ్రులు వకాల్తా పుచ్చుకుని కూతురి భారం దించివేశారు.

ఆ క్షణం నించి వాళ్ళిద్దరికి కంటి పాపయి పోయాడు రవిప్రసాద్. ''మన రవిపోతూ పోతూ మనకిచ్చిన ప్రసాదం అండీ వీడు. భగవంతుడిచ్చిన ప్రసాదం మనకు. రవిప్రసాద్ అందామండీ'' అంది పొత్తిళ్లలో మనవడిని చూసుకుని మురిసిపోతూ. రైల్లోనేనామకరణం చేసి ''మన రవి మళ్ళీ పుట్టాడండి'' అని ఆ కళ్ళిప్పని పసికందుని ఒకర్నించి ఒకరు అందుకుంటూ మురిసిపోయారు.

గత ఏడు సంవత్సరాలనించి ప్రతిక్షణం మనవడి కోసమే బతికారు. ఆ పసివాడితోనే వాళ్ళ జీవితం అయిపోయింది. ఆపురిటి పసికందుని తీసుకొచ్చింది

మొదలు ఇద్దరికి క్షణం తీరిక లేనట్టు అయిపోయారు. ఆపసిపాపను చూసుకుంటూ ఇద్దరు పసిపిల్లల్లా సంబర పడిపోయేవారు. ఆవిడ కాలిమీద పడుకోబెట్టుకుని నీళ్ళు పోస్తుంటే ఆయన పైనుంచి నీళ్ళు పోసేవారు. ఆవిడ వళ్ళు తుడుస్తుంటే ఆయన కుంపటి తెచ్చి సాంబ్రాణి పొగ వేసేవడు. ఆయన పౌడరు అద్దుతుంటే ఆవిడ బొట్టునుదుట పెట్టేది. ఆయన పాలసీసాకడిగి తీస్తే ఆవిడ పాలు కలిపి పెట్టేది. ఆ పసివాడు పాలు అబగా తాగుతంటే కన్నకి ఎంత అకలో చంటి ముండ ఎలా తాగుతున్నాదో అనుకుంటూ చూసేవారు. వాడు ఉచ్చ పోసిన గుడ్డలు ఆవిడ మారుస్తుంటే ఆయన ఆ గుడ్డలు ఎండలో ఎండేసి వచ్చేవారు. వాడిని పడుకోబెట్టి ఆవిడ వంట చేస్తుంటే, ఉయ్యాల దగ్గర కూర్చుని ఆయన పేపరు చదువుకునే వారు తాడు లాగుతూ. వాడు కాస్త కదిలితే చాలు 'బాబు ఏడుస్తున్నాడే' అని కేక పెట్టేవారు. ఆవిడ పని చేసినంత సేపు ఆయన వంతు చూడడం ఆయనకి అన్నం పెట్టి ఆయన తిన్నంత సేపు మనవడి దగ్గర కూర్చుని, ఆయన తినివచ్చాక తనుతినేది. పిల్లాడు ఎక్కడలేస్తాడో నని రాత్రిళ్లయితే వేరేపడుకోబెడితే, వాడు లేచి ఏడిస్తే వినపడక పోతేనో అనుకుని ఇద్దరి మధ్య పడుకోబెట్టడానకి నవ్వారు మంచాలు అయితే కుదరదని డబుల్‌కాట్ బ్లలల మంచాలు చేయించుకుని మనవడిని మధ్య పడుకోబెట్టుకునేవారు. వాడు కదిలితే చాలు. ఇద్దరిలో ఎవరో ఒక్కళ్ళువచ్చి కూర్చునేవాళ్ళు. రెండో నెల నుండి నవ్వులు మొదలు పెట్టగానే ఇద్దరు చిన్నపిల్లల్లా 'చూడవే ఎలా నవ్వుతున్నడో' – 'చూడండి నన్ను చూసి నవ్వుతున్నడండీ' అంటూ సంబరపడిపోయేవారు. వాడు బోర్లాపడితే పెద్ద వింత, నోట్లొ వేలేసుకుంటే ఆశ్చర్యం, వాడు పాకితే మురిపం, నవ్వితే సంబరం, గుప్పిట బిగించి జుట్టు పట్టుకుపీకితే పరవశం, ముక్కు పట్టుకు లాగితే ఆనందం.. ఊ...ఆ.. అంటూ కబుర్లు చెబితే సంబరం.. లేచి కూర్చోడానికి వాడుపడే ఆరాటం పరమాశ్చర్యం. తాతని, మామ్మని గుర్తుపట్ట బోసినోటితో నవ్వితే ఏనుగెక్కినంత సంబర పడి సంబరాలు పదేపదే చెప్పుకుంటూ వాడు 'తాత అన్న రోజు ఆయన కళ్ళల్లో నీళ్ళు, నాడు తడబడ్తు ఆడుగు వేసిన వాడు పెద్ద ఘనకార్యం సాధించినంత గర్వం. వాడి అన్నప్రాసననాడు పుస్తకం ముట్టుకుంటే 'నా మనమడు' అని ఆయన సంబరం. మామ్మ వంట చేసుకుంటుంటే వంటింట్లోకి గునగన నడుచుకుంటూ కొంగు పట్టుకు లాగితే మైలపడ్డానని కూడా గుర్తు రానట్టు ఆవిడ 'నాతండ్రి, నాబాబే నన్ను వెతుక్కుంటూ వచ్చావా అని మురిసి పోవడం.. ఎన్నని చెప్పడం. వాడి ప్రతిచర్యా, ప్రతినవ్వు, ప్రతి మాట అనుక్షణం వాళ్ళ జీవితాల్లో నిండిపోయింది. వాడి వళ్ళు వెచ్చబడితేచాలు డాక్టరు. రెండు పూటల

పాలు తాగకపోతే ఇద్దరు దిగులు పడిపోవడం, రెండు విరోచనాలు అయితే గాభరా, కాస్త జలుబుచేస్తే బెంగ.. ప్రతి క్షణం కళ్ళల్లో వత్తులు వేసుకున్నట్టేవాణ్ణి పెంచుకొచ్చారు. ఆపసివాడి పెంపకంలో వాళ్ళు పొందిన అనుభూతి' మాటలకందని అనుభూతి ఏమండీ, మన రవికంటే మనం వీడినే ఎక్కువ ప్రేమిస్తున్నాం ఏమిటండీ, కడుపున పుట్టిన బిడ్డకంటే మనవడే ఎక్కువగా కనపడ్తున్నాడేమిటండీ...'' మనవడిని ముద్దులాడుతూ ఒకరోజు అంది పార్వతమ్మ.

''ఔనే! వీడు మనవడే! అసలుకంటే వడ్డీయే ముద్దే... మనవారసుడే వీడు. మన ఇంటి దీపమే...''

''అబ్బో అబ్బో ఏం ప్రేమ. రవి చన్నప్పుడు ఉచ్చపోసినా, అబ్బబ్బ బట్టలు తడిపేసేడు అని విసుక్కునేవారు. ఇప్పుడు వాడి ఉచ్చ మీకు పంచామృతంలా వుంది. దొడ్డికెళ్ళినా అసహ్యం లేకుండా తుడిచేస్తున్నారు. మనవడంటే అన్ని అసహ్యాలూ పోతాయి ఏమిటో''.

''నిజమేనే. వీడేం చేసినా అసహ్యం వేయడం లేదు. ఉచ్చలు పోసినా, పంచెకూడా మార్చడంలేదు. వీడింత ప్రాణం అయిపోయాడే మనకు''

''నాకూ ఆశ్చర్యంగానే ఉంది సుమండీ! మన కడుపున పుట్టిన బిడ్డకంటే వీడ్ని మనం ఇంతఎక్కువ ప్రేమించడం...''

''కారణం చెప్పమంటావా. మన పిల్లల టైంలో మనకి బరువు బాధ్యతలు ఉండేవయసు. ఇంకా ఉడుకు రక్తం ఉండేవయసు. పిల్లలను పెంచడం ఒక్కటే పరమావధి కాదు అనిపించే వయసు అది. ఇప్పుడేముంది జవసత్వాలుడిగి బాధ్యతలు తీరిన ఈ వయసులో మనవలతో మసలడం ఒక్కటే గదా తాత, నాయనమ్మలకి మిగులుతుంది. వయసు తెచ్చే మెచ్యూరిటీ, అదే, పరిపక్వత వల్ల సహనం, శాంతం, ఓర్పు అన్ని వేళలలా పిల్లలు ఏడ్చినా, అల్లరి చేసిన భరించే ఓర్పు వస్తుంది. పిల్లల టైమ్‌లో విసుక్కునే తల్లిదండ్రులు మనవల వేళకి వచ్చేసరికి నెత్తినెక్కించుకుంటారు. అంటే వయసు తెచ్చిన మార్పు - అందులో మన విషయంలో అయితే ఇంకా జీవితంలో మనకేం మిగిలింది! ఏ ఆశయినా, కోరికైనా, మమతైనా వీడే! అంచేతే వీడు తప్ప మనకి మరో ప్రపంచంకూడా లేదు'' ఆయన విడమర్చి చెప్పారు.

''నిజమే, రవి లేకపోయివుంటే మన బతుకు నిస్సారంగా వుండేది'' ఆవిడ గొంతురుద్ధమవగా మనవడిని గుండెలకద్దుకుంది.

రవిని పెంచుకుంటూ వాడు అడిగింది లేదనుకుండా, అడక్కుండానే అన్ని అమరుస్తూ... ఒక్కోమెట్టు చెయ్యి పట్టు ఎక్కిస్తున్న వాళ్ళిద్దరూ వాడి పెంపకంలో ఏనాడు ఏ ఇబ్బంది ఎదుర్కోలేదు. ఒకే ఒక్కసారి మాత్రం వాడు అడిగిన ప్రశ్నకు జవాబు చెప్పడానికి తడుముకోవాల్సి వచ్చింది. రవి ఆరేళ్ళవాడైనప్పుడు ఒకరోజు స్కూలునుండి వచ్చి ''తాతగారూ! నాకు మమ్మిడాడి ఎందుకు లేరు'' అని అడగ్గానే పక్కలో బాంబు పడ్డట్లు అదిరి పోయారు ఇద్దరూ. ఇద్దరు మొహాలు చూసుకుంటూ ఉండిపోయారు.

'మామ్మా! మా క్లాసులో అందరికి మమ్మీ, డాడీలు వున్నారు కదా! మరి నాకెందుకు లేరు తాతయ్య? మమ్మీ, డాడీ అంటే ఏమిటి తాతయ్య! మనవడు అడుగుతుంటే ఆ పసివాడి ప్రశ్నకు జవాబు ఇవ్వడానికి తడుముకున్నారు.

''ఎందుకురా ఖన్నా అలా అడుగుతున్నవు. మమ్మీ, డాడి ఇవన్నీ నీకెలా తెలిశాయిరా బాబీ..'' తాత గారు మనవడిని దగ్గరికి లాక్కున్నాడు.

''మరేం... సునీల్ లేడూ..! అస్తమానం మా డాడీ, మా మమ్మీ అంటూంటాడే! మమ్మీ, డాడీ అంటే ఎవరురా అంటే మమ్మీ, డాడి అంటే తెలియదూ అని నవ్వాడు. అన్నం పెట్టి నీళ్ళు పోసి బట్టలు తొడిగి అన్నం చేసేది మమ్మీ, ఆఫీసుకెళ్ళి డబ్బులు తెచ్చేది డాడి అని చెప్పాడు అప్పుడు నేనేమో ఫో, అన్నంపెట్టేది మామ్మ, స్కూలుకి తీసికొచ్చేది తాతయ్య అని చెప్పాను. వాడేమో అపుడు నీకు మమ్మీ డాడీలు లేరు కనక మీ మామ్మ, తాతయ్య చేస్తున్నారు. అందరికీ మమ్మీ, డాడీలే చేస్తారు అందరికీ వుండి నాకు ఎందుకు లేరు తాతయ్య '' పెద్ద పెద్ద కళ్ళు తిప్పుతూ అనుమానంగా అడిగిన ఆ ప్రశ్నకు గుండె నీరయింది. పార్వతమ్మ కళ్ళల్లో నీరు తిరిగింది. నా కన్నా తండ్రీ, నీ పసిమనసునిఎవరురా ఇలా తూట్లు పొడిచింది... నీకు మేమున్నాం నాన్న అనుకున్నరు మనసులో. అ పసివాడికి నీ డాడి చచ్చిపోయాడు. నీ మమ్మీ కని వెళ్ళిపోయింది అని చెప్పడం, చెప్పి ఆ పసిమనసును నొప్పించడమా!..

''ఆ సునీల్ కి ఎం తెలియదురా కన్నా! నీకు మమ్మి డాడిలు లేకపోవడం ఏమిటీ! నీ డాడీ, మమ్మీలు ఫారెన్‌లో ఉన్నారు. ఫారన్ అంటే ఏమిటో తెలుసా.. అమెరికా . అబ్బో ఇక్కడ్నుంచి ఎంతదూరమనుకున్నావు. విమానంలో అలా గంటలు గంటలు వెళ్ళాలి. అక్కడ మీ డాడీకి పెద్ద ఉద్యోగం, పెద్ద ఇల్లు ఇంత పెద్దకారు, అన్నీ వున్నాయి. నీకు మమ్మీ, డాడీలు లేరని ఎవరన్నా అంటే అలా చెప్పు''. మన వడిని తృప్తిపరచడానికి ఆ పసివాడి మనసు గాయపడకుండా ఉండడానికి చిన్న అబద్ధం ఆడటానికి కూడా జంకలేదు గౌరీ పతిగారు.

''మరి మమ్మీ డాడి ఉంటేనన్నెందుకు ఇక్కడ వదిలేశారు. నన్నెందుకు తీసికెళ్ళలేదు అక్కడికి''. సందేహంగా అడిగాడు. ఈ సారి జవాబుకి కాస్త తడుముకున్నారు ఆయన.

''నీవు పుట్టినప్పుడు ఇంత చిన్నవాడివిగదా. నిన్నక్కడకు తీసికెళితే అక్కడ మనదేశంలో మాదిరి పనివాళ్ళుండరు. అన్నిపనులు మీ మమ్మీయే చూసుకోవాలి. ఇంత చంటివాడిని తీసికెళితే మీ మమ్మీకి కష్ట మవుతుంది. పెద్దయ్యాక తీసికెడతాం. అని వదిలేసి వెళ్ళారు''. మరోఅబద్ధం సునాయాసంగా ఆడేశారు.

''మరి నేనిప్పుడు ఇంత పెద్దయినా తీసికెళ్ళలేదేం మరో సందేహం...

''మరి.. మరి.. మీ అమ్మ అక్కడ ఆఫీసుకెళ్ళి ఉద్యోగం చేస్తుంది కదరా.. ఇంట్లో నీవొక్కడివి ఉండాలి అని ఇక్కడ నాయనమ్మ తాతయ్య ఉన్నారుకదా, మాకు కాలక్షేపం అవుతుంది అని వుంచేశారురా బాబీ...'' ఆ జవాబు ఆ పసివాడికి నచ్చినట్లు లేదు. మొహం కాస్త అప్రసన్నంగా పెట్టి ''అయితే నేనెప్పుడూ ఇక్కడే వుండిపోవాలా, మమ్మీ, డాడి అసలు తీసికెళ్ళరానన్ను..'' ఆ పసివాడి మనసులో నిండిన ఆసంతృప్తి, ఆ కళ్లల్లో ప్రతిఫలించిన నిరాశ, తాతగారి మనసుని కలచి వేసింది.

''ఎందుకుండి పోతావురా! నీవు ఇంకాస్త పెద్దవాడివయ్యాక ఓ రోజు మమ్మీ, డాడి వచ్చి తీసికెళ్ళిపోతారు. ఇంత పెద్ద కారులో వస్తారు. బోలెడు. బొమ్మలు, పుస్తకాలు, బట్టలు నీకోసం తెస్తారు తెలుసా''.. ఆ కళ్ళల్లో మెరుపు, సంతోషం చూసి వాడి ఆనందం కోసం ఎన్ని అబద్ధాలైనా చెప్పడానికి ఆయన సిద్ధ పడ్డారు.

''నిజంగానా తాతయ్య..'' సిగ్గు సిగ్గుగా అడిగాడు మళ్ళీ ఏదో జ్ఞాపకం వచ్చి.

''తాతయ్య.. మా మమ్మీ, డాడి ఎలా వుంటారు, నేనెప్పుడూ చూడలేదు. చూపించరా తాతయ్య ఓక్కసారి, ఫొటో వుంటే చూపించవూ...'' అరేళ్ళ పసివాడికి ఎన్నితెలుసు. స్కూల్ పిల్లలు ఎన్ని విషయాలు మాట్లాడుకుంటారో.. పార్వతమ్మ, గౌరిపతిగారు మొహాలు చూసుకున్నరు. పిల్లాడు కోరిన కోరిక కాదనలేక పెట్టె అడుగున దాచివుంచిన పెళ్ళి ఫొటో తీసి చూపించారు. అలా అల్బం చూసుకంటూ మురిసిపోతున్న మనవడిని చూసి చూసి ''ఏం బాబీ, తాతయ్యని, నాయనమ్మని అప్పుడే మర్చిపోయావా మీమ్మీ డాడి ఫోటోలు చూసే మమ్మల్ని మర్చిపోయావూ! రేపు మీ మమ్మీ, డాడి వస్తే మమ్మల్ని మర్చిపోతావా'' హాస్యంగా అన్న మాటల వెనక వారి మనసులో చిన్న నీడలాంటి అసూయ.

''ఎంత చేస్తే మా అమ్మ నవుతావు'' అన్న సామెత లో ఎంత నిజంవుంది. వాళ్ళు చూడని తల్లిదండ్రుల మీద ఎంత అభిమాన, ఆసక్తి ఆ పసివాడికి. రవి జవాబివ్వకుండా ఫోటోలు చూడటంలో మునిగి పోయాడు.

''ఏరా బాబి.. నీకిక్కడ బాగా లేదురా. మామ్మ, తాతయ్య దగ్గర నీ కుండడం ఇష్టం లేదురా. నిన్నింత ముద్దు చేస్తున్నాం గదా! అమ్మ, డాడి ఎందుకురా మేముండగా'' పార్వతమ్మ మనవడేం అంటాడోనన్నట్టు అంది.

రవి ఇద్దరి ముఖాలు మార్చి చూశాడు. వాళ్ళిద్దరి మొహాల్లో ఆరాటం చూసి 'బాగానే వుంది కాని.. కానీ, మా ఫ్రెండ్స్ అంతా మమ్మి దగ్గర వున్నారు గదా... నేను ఒక్కడినే ఇలా ఎందుకుండాలి అని..' సంజాయిషీ ఇస్తున్నాడు.

''మీ మమ్మి డాడి వచ్చారనుకో, మమ్మల్ని వదిలి వెళ్ళిపోతావురా బాబీ''.

''మరి వెళ్ళొద్దా తాతయ్యా.. మమ్మి డాడిల దగ్గరేగదా వుండాలి అందరిలాగా'' లా పాయింటు వేశాడు. ఆ పసివాడి మనసులో ఆలోచనలకి విస్తుపోయారు ఇద్దరూ.

''మీరెందుకండి అలా చెప్పారు. ఇంక రేపట్నించి మా అమ్మానాన్న ఎప్పుడొస్తారు ఎప్పుడొస్తారు అంటూ అడుగుతుంటాడేమో పిచ్చినాగన్న'' మనవడు ఆడుకోడానికి వెళ్ళిపోయాక పార్వతమ్మ భర్తని అడిగింది.

''మరేం చెప్పమంటావే ఆ చంటి వెధవకి. మీ నాన్న చచ్చిపోయాడు, మీ అమ్మ నీ మొహం కూడా చూడకుండానే మా చేతుల్లో పారేసిందని చెప్పమంటావా.. నిజం చెప్పి ఆ పసి మనసుని బాధ పెట్టడం కంటే వాడ్ని ఆ ఆబద్ధంలోనే ఆనందాన్ని పొందనీయి అని అలా చెప్పాను.''

''వెర్రి నాగన్నా.. అందరికి అమ్మనాన్న వున్నారుని తనకి లేరని పాపం బాధ అన్పించిందీ పిల్లలంతా అలా అంటే''. ఆవిడ కళ్ళు తుడుచుకుంది కొడుకు గుర్తుకువచ్చి.

''కాస్త వీడికి జ్ఞానం వచ్చాక ఓరోజు నెమ్మదిగా చెప్పచ్చు మీ అమ్మా, నాన్నా అమెరికాలో లేరు. ఏక్సిడెంట్‌లో చనిపోయారని, మరో అబద్ధం చెప్పి నమ్మించుదాం.''

''ఏమిటో ఒకసారి అన్పిస్తుంది చంటి వెధవ వాడికాళ్ళ మీద వాడు నిలబడే వరకన్నా మనం బతికి వుంటామా.. మనకు వయసు మీరింది. అరవై

ఐదు మీకు , అరవై నాకు వస్తున్నాయి. వీడింకా పసికందు. రేపు మనకేదన్నా అయితే వీడికెవరు దిక్కు అన్నది తల్చుకుంటే నాగుండె నీరవుతుంది. ఆ భగవంతుడ్ని రోజూ అదే ప్రార్థిస్తుంటాను. వీడ్ని దిక్కులేని వాడిని చేయొద్దని.''

''నీకూ అలాగే అన్పించిందీ.. రాత్రిళ్ళు ఒకోసారి ఈ ఆలోచన వస్తే నాకు నిద్రపట్టడం లేదు. మనకేదన్నా అయితే వాడికేం ఏర్పాటు చేయాలా అన్న ఆలోచనతో సతమతమవుతున్నాను.'' అన్నారు గొంతు రుద్ద మవుతుండగా - అన్నింటికీ నేనున్నాను, మీసమస్యలు తీర్చడమే నాకర్తవ్యం, నారుపోశాను, నీరూపోస్తాను అని ఆ భగవంతుడే అన్నట్లుగా ఓ నెల తరువాత పరీక్షలయి స్కూలుకి శెలవువిచ్చాక ఉదయం పదిగంటలవేళ వీధిలో తోటి పిల్లలతో ఆడుకుంటున్న బాబిగాడు వగరుస్తూలోపలికి పరిగెత్తి వచ్చాడు.

''తాతయ్యా.. తాతయ్యా.. మా మమ్మి, డాడి వచ్చారు.. మా మమ్మి డాడి వచ్చారు... పెద్ద కారులో వచ్చారు'' నోట మాట రానంత సంభ్రమంగా అన్నాడు. గౌరిపతిగారు తెల్లబోయారు. ఏం కొంప మునిగిందోనన్నట్టు మడికట్టుకుని వంట చేస్తున్న పార్వతమ్మ లోపల్నించి వచ్చింది ''మమ్మి డాడి రావడం ఏమిటిరా ఎక్కడనించి వచ్చారు..'' నవ్వుతూ అన్నారు నమ్మకం లేక.

''నిజం తాతయ్యా... పెద్దకారు ఆగింది చూడు కావలిస్తే, అదిగో చూడు మా మమ్మియే, మా డాడి కూడ వస్తున్నారు లోపలికి కావలిస్తే చూడు...'' మన వడు చూపించినవైపు చూశారు గౌరీపతిగారు. గేట్లోంచి వస్తున్న జంటని చూసి, సరిగా చూపు ఆనక కళ్ళజోడు పెట్టుకుని చూశారు పక్కనోయువకుడు. ఇద్దరూ లోపలికి వచ్చారు. ఆయన రెప్పవాల్చడం మర్చిపోయిదిగ్భ్రాంతిగా అరుణ వంక చూస్తూండిపోయారు. పార్వతమ్మ అయితే కళ్ళు, నోరు తెరుచుకుని నిలబడి పోయింది. వాళ్ళిద్దరూ వస్తూనే గౌరీపతిగారికి వంగి దండం పెట్టారు. పార్వతమ్మ దగ్గరకి వెళ్ళి నమస్కారం పెట్టారు. ''అత్తయ్యా!... ఏమిటలా చూస్తున్నారు? మర్చి పోయారానన్ను... మామయ్యా! అరుణని''.. అంది ఆ అమ్మాయి. ఇదివరకు కంటే కాస్త వళ్ళు వచ్చి రంగుతేలి, ఖరీదైన దుస్తులతో వున్న అరుణలో మారు వచ్చినా గుర్తుపట్టనంత రాలేదు. 'మామయ్యా.. వీరు ప్రభాకర్, మా వారు...'' పక్కనున్న అతన్ని పరిచయం చేసింది. అప్పటికి తేరుకుని తడబడ్తూ లేచి నిలబడి... ''ఆ..ఆ.. ఏమిటో ఇలా ఇన్నాళ్ళ తరువాత నిన్ను చూస్తేన మ్మలేక పోయాను. రండి... రండి.. లోపలికి.. అలా కూర్చోండి. ఏమిటే.. అలా

తెల్లబోతావు'' భార్య వెర్రిదానిలా చూడటం గమనించి హెచ్చరించినట్టన్నారు గౌరీపతిగారు. ''ఎన్నాళ్ళకీ.. ఎన్నాళ్లయిందమ్మా నిన్ను చూసి, మళ్ళీ జన్మలో చూస్తాననుకోలేదు.. '' పార్వతమ్మ గాద్గదికంగా అంది. అరుణ తలదించుకుని ''క్షమించండి అత్తయ్యా! ఎలా రావాలో, ఏమొహం పెట్టుకురావాలో అర్థం కాక యిన్నాళ్ళు రాలేకపోయాను...'' అంటూ కుతూహలంగా, సిగ్గు సిగ్గుగా చూస్తున్న రవిని చూసి 'వీడు... ఈ బాబు...'' అంటూ ఆగిపోయింది రవివంక.

''అవునమ్మా రవి, .. రవిప్రసాద్.. ఎంతవాడయ్యాడో చూడు'' గౌరీపతిగారు మనవడిని దగ్గరకు లాక్కుని జుట్టు నిమిరారు ప్రేమగా.

''రవి ప్రసాద్ అని పేరు పెట్టారా? రవీ..'' గొణుక్కున్నట్టు అనుకొని 'రవీ.. ఇలా రా.. చూడు నీకోసం బొమ్మలు, పుస్తకాలు, చాక్‌లెట్లు తెచ్చాను. చూడు ఇవన్నీ నీకే మరి నాదగ్గరకి వస్తే ఇస్తాను' వెంట తెచ్చిన పెద్ద ప్లాస్టిక్ సంచులని చూపిస్తూ అంది. 'చూశారాండి.బాబు అప్పడే ఎంత పెద్ద వాడయ్యాడో... రవీ, రా ఇలారా....' మళ్ళీ పిలిచింది. రవి నెమ్మదిగా అడుగులో అడుగువేస్తూ అరుణ దగ్గరకి సిగ్గుగా వెళ్ళాడు. చటుక్కున అరుణ రవిని దగ్గరికి లాక్కుని బుగ్గమీద ముద్దు పెట్టుకుంది ఉద్వేగంగా. 'నీవు మా మమ్మీవే కదూ....' రవి తల్లినిచూస్తూ అడిగాడు కొత్త లేనట్టు అరుణ ఆశ్చర్యంగా 'నీకెలా తెలుసు, ఎవరు చెప్పరు' 'నీ ఫోటో చూశాను. తాతయ్య చెప్పారుగా' అన్నాడు పెద్దకళ్ళు తిప్పుతూ. అరుణ నమ్మలేనట్టుగా గౌరీపతి గారివంక ప్రశ్నార్థకంగా చూసింది. ఆయన తల పంకించి 'మా అమ్మ, డాడి ఏరి, స్కూల్లో పిల్లలందరికీ వున్నారంటూ ఒక రోజు అడుగుతుంటే ఫోటోలు చూపించాను'.

''మరి ఆ ఫోటోలో డాడిలా లేరే ఈ డాడి...'' సందిగ్ధగా అడిగాడు రవి. అరుణ ఏదో చెప్పబోయేలోగానే గౌరీపతి వారిస్తున్న కళ్ళతో చూసి 'అది చాలా పాతఫోటో కద బాబూ.. ఇప్పుడు మీ డాడి కాస్త లావయ్యారు.. అప్పుడు మీసం లేదు. ఇప్పుడు పెట్టుకున్నారు. అంతే'' ప్రభాకర్ గౌరిపతిగారివంక ప్రశంసగా, కృతజ్ఞతగా చూశాడు.

''మమ్మీ! మరి నన్ను ఇన్నాళ్లూ తీసికెళ్ళలేదు. ఇప్పుడు తీసికెళతావా నీతో'' అని అడిగాడు. అరుణ అర్థం కానట్టు చూసింది. గౌరిపతిగారునెమ్మదిగా తరువాత చెప్తాను అన్నట్టు సౌంజ్ఞ చేసి రవీ ఆ బొమ్మలన్నీ నీకే ఆసంచిలో, తీసికెళ్ళి చూడుమరి. నీ ఫ్రెండ్స్ అందరికి చూపించు మరి...'' గౌరిపతిగారు అన్నారు.

''తీసికెళ్లనా మమ్మీ'' ఆనందంగా ఆ సంచులు పుచ్చుకు వరండాలోకి పరుగెత్తాడు.

మనవడిని బయటికి పంపించాక అరుణకి వాడి మాటలకర్థం విశదీకరించారు. వాడు అడిగినపుడు మనవడి మనసు కష్టపెట్టడం ఇష్టంలేక తను ఆడిన అబద్దాలు చెప్పారాయన. అన్నీవిని అరుణ దోషిలా తలదించుకుంది. తలదించుకనే ఆమె ఈ అరేళ్ళలో జరిగిందంతా టూకీగా చెప్పుకొచ్చింది. భర్తపోయాక ఆదోరకం షాక్‌లో కొన్నాళ్ళు అసలు జరిగిన నష్టం ఆమెకి తెలియ లేదు. తాను కోల్పోయింది కొద్ది కొద్దిగా అర్థం అయ్యే వేళకి నెలలు నిండుతూండడం, ఇంట్లో తల్లిదండ్రి తనని ఈ బిడ్డ తనకి ఎలా భవిష్యత్తులో అడ్డు ఎలా అవుతాడో, పట్టుమని ఇరవై ఏళ్ళులేని తనకి బోలెడు భవిష్యత్తుందని, భర్తపోయాడని దిగులుతో జీవచ్చవంలా బతక్కక్కరలేదని అందం, చదువు, డబ్బున్న తనని ఎవరో ఒకరు పెళ్లాడుతారని, పెళ్ళి అయ్యేవరకు చదువుకుంటూ, ఉద్యోగం చేసుకుంటూ ఉండవచ్చని, ఈ బిడ్డ ఉంటే ఏ మగాడు పెళ్లికి ముందుకు రాడని, పెళ్ళికాకుండా పసిబిడ్డని పెట్టుకుని ఇంకో ఏభై అరవై ఏళ్ళు అన్ని కోరికలు చంపుకుని బతకడం కష్టమని రకరకాలుగా భవిష్యత్తుని చీకటిగా చిత్రీకరించి ఆమెని మెంటల్ గా ప్రిపేర్ చేశారు. బిడ్డని కళ్ళలో చూస్తే మమకారం పుట్టుకొస్తుందని, కొన్ని రోజులుంచు కుంటే ఎ టాచ్‌మెంట్ పెరుగుతందని, ఇంతకీ బిడ్డని ఏ అనాథాశ్రమంలోనో పడేయడంలేదుకదా, తాత, నాయనమ్మల దగ్గిర ముద్దుగా పెరుగుతాడని ఆ విషయంలో బెంగ అనవసరం అని, అసలు వారి దుఃఖం చూడలేక వారికోరిక కాద నలేక దీనికి వప్పుకున్నం అని, బిడ్డని కని వారికప్పగించి ఆ అధ్యాయానికి ముగింపు చెప్పి కొత్త జీవితం ప్రారంభించాలని రకరకాలుగా నచ్చిచెప్పి మెంటల్‌గా ప్రిపేర్ చేశారు. బిడ్డని అప్పగించాక కళ్ళారాచూడని బిడ్డకోసం కడుపులో పేగు కదిలేది. ఎలా ఉన్నాడో చూడాల్సింది అనిపించేది. ఒకసారి చూస్తే.. అన్నకోరిక కలిగేది. అమ్మ, నాన్న ఓదార్పులతో ప్రేమాభిమానాల మధ్య గతం అంతా ఒక పీడ కల అనుకుని మర్చిపోడానికి ప్రయత్నింస్తూ, కాలేజిలో చేరింది. ఎమ్మె పూర్తి చేసి ఏదో ఉద్యోగంలో చేరుదాం అనుకునేలోపలే తల్లిదండ్రి పెళ్ళి ప్రయత్నాలు ఆరంభించారు. పేపరులో వేశారు. వచ్చిన దరఖాస్తుల్లో ప్రభాకర్ నచ్చాడు. ప్రభాకర్ విశాల హృదయం చూపెట్టి తనని చేపట్టడానికి వచ్చినందుకు, ప్రభాకర్ లాంటి విద్యాధికుడు ఉన్నతోద్యోగి ఓ రెండో పెళ్ళి చేసుకునేందుకు వచ్చిన అతని సహృద యానికి తమ తల్లిదండ్రులు తమ అదృష్టంఅని పొంగిపోయారు. నాలుగేళ్ళ క్రితం పెళ్లయింది. ఏడాది, రెండేళ్ళు గడిచినా బిడ్డలు కలగలేదు. ప్రభాకర్‌కి చంటిపిల్ల

లంటే ఎంతో ప్రేమ. బిడ్డలు కావాలని తహతహలాడాడు. మూడేళ్ళు గడిచినా గర్భందాల్చకపోవడంతో అనుమానం వచ్చి ఇద్దరూ అన్ని రకాల పరీక్షలు చేయించు కన్నారు. రిపోర్టులలో ప్రభాకర్ స్పెర్మ్ కౌంట్ తక్కువని తేలింది. పిల్లలు కలిగే అవకశం చాలా తక్కువ అన్నారు. మందులిచ్చారు. ఫలితం కన్పించలేదు. ప్రభాకర్ పిల్లలకోసం కలవరించసాగాడు. ఆఖరికి ఆనాథాశ్రమం నుంచి తెచ్చి పెంచుకోవాలని నిర్ణయించాడు.. పిల్లలు కలగరని తేలిపోయిందగ్గరనుంచి ప్రభాకర్ బిడ్డని పెంచుకోవాలని నిర్ణయించిన దగ్గర నుంచి అరుణ తనకి బిడ్డవున్నసంగతి చెప్పాలని ఆరాటపడింది. ఇన్నాళ్ళు దాచి ఇప్పుడీ విషయం ఎలా చెప్పడం, చెపితే ప్రభాకర్ ఎలా తీసుకుంటాడోనని సతమతమయింది. తన కన్న బిడ్డ ఉండగా ఎవరో అనాథని ఎందుకు పెంచుకోవడం అని ధైర్యం చేసి ఉన్న సంగతి చెప్పి క్షమాపణ కోరింది మొదట్లో ఆ సంగతి ఇన్నాళ్ళు దాచినందుకు హర్ట్ అయినా అరుణ బిడ్డని తన బిడ్డగా అంగీకరించాడు. సంతోషంగా వింటున్న గౌరిపతి, పార్వతమ్మల మొహాలు పాలిపోయాయి, ఒకరి మొహం వంక వకరు ఆదుర్దాగా చూసుకున్నారు. వారి కళ్ళల్లో అలజడి, గుండెల్లో అదురు. వణికిపోయారు ఇద్దరూ. ''ఇలా ఆడగడం అన్యాయం అని మాకు తెలుసు సార్. కానీ బిడ్డలు లేని మాకు ఆరుణ బిడ్డని అప్పగించగలిగితే మా వంటి అదృష్టవంతులు లేరనుకుంటాం. ఇది మీకు చాలా బాధాకరమైన విషయం అని తెలుసు. ఇలా అడగడం అనుచితం అనీ తెలుసు. ఎన్ని రోజులో అలోచించి ఆఖరికి అడగాలని, మీరంగీకరిస్తే తీసుకు వెడదామని వచ్చాం.'' ప్రభాకర్ నెమ్మదిగా అన్నాడు అరుణ అదుర్దాగా చూసింది.

''వీల్లేదు. ఎంతమాత్రం వప్పుకోను, పార్వతమ్మ ఆవేశంగా అరిచింది'' ఏడేళ్ళు ఏడు సంవత్సరాలు రాత్రింబగళ్ళు అనుక్షణం కంటికి రెప్పలా పెంచాం మాప్రాణం వాడు. వాడ్ని ఎంత మాత్రం ఇవ్వం. ఇన్నాళ్ళు కన్నతల్లి అయి ఉండీ ఒక్కసారి ఒక్కసారైనా బిడ్డెలా ఉన్నాడో నని వచ్చి చూసిందా.. ఇప్పుడు పిల్లలు పుట్టలేదని వచ్చింది. మీకే పుట్టివుంటే ఈరోజు వచ్చేదా. వాడ్నలా పుట్టగానే వదిలించుకుని ఇపుడు ఏమొహంతో వచ్చింది....'' పార్వతమ్మ ఉక్రోషంగా అంది.

''పార్వతీ!'' గౌరీపతిగారు హెచ్చరిస్తున్నట్టు అన్నారు. అననీండి మామయ్యగారూ.. ఆవిడ అన్న దాన్లో అబద్ధం ఏముంది. కన్నతల్లిని అన్న విషయమే మర్చిపోయిన నేను ఆ మాటలకి దోషిలా తలదించుకోడం కంటే ఏంజవాబివ్వలేను. అపుడు నాకేమిటో తెలిసి తెలియని వయసు. మా అమ్మానాన్నల మాటల ప్రభావం నామీద ఉండేది. పెళ్ళయి కాస్త రెండేళ్ళు గడిచాక గాని

బిడ్డల విలువ తెలిసి రాలేదు. కన్న బిడ్డని దూరం చేసుకున్న భాధ అప్పటికి గాని అర్థం కాలేదు. అర్థం అయినా ప్రభాకర్‌కి చెప్పలేకపోయాను. ఇప్పుడు.. నాకు నేను చేసిన నేరం, పాపం ఎంతటిదో అర్థం అయింది మిమ్మల్ని అడిగేహక్కునాకులేదు. మీరు దయతల్చి ఇస్తేనే తీసుకెడతాను'' కన్నీళ్లమధ్య అంది అరుణ.

''వాడ్ని నీకిచ్చేసి మేమెలా బ్రతకాలి. వాడు కాకపోతే మాకు ఇంక బతుకు ఏముంది అమ్మా'' గౌరీపతిగారు అన్నారు. ''నీ పరిస్థితి అర్థం అవుతోంది.. నీ పట్ల సానుభూతి...''

''మమ్మీ.. మమ్మీ...మనం మనవూరికి ఎప్పుడెళదాం...'' అంటూ రవి పరిగెత్తివచ్చాడు.

''నాతో వస్తావా... నాతో వచ్చి అక్కడ ఉంటావా .. అక్కడ స్కూల్లో చదువుతావా..'' అరుణ వాడ్ని దగ్గరకి తీసుకుని అడిగింది.

''ఆ'' ...సంబరంగా అన్నాడు. వాడి మొహంలో ఆనందం చూసి పార్వతమ్మ గౌరిపతిగార్ల మొహాలు మబ్బులు కమ్మినట్లయింది. ''అక్కడ స్కూలు బాగుంటుందా మమ్మీ''.

''స్కూలు బాగుంటుంది కానీ.. మరి మామ్మని, తాతగార్ని వదిలి ఉండగలవా.. మాతో వచ్చేస్తే తాత, మామ్మగారిని చూడాలని ఉండదా నీకు'' ప్రభాకర్ అన్నాడు.

రవి ఆలోచనలో పడ్డాడు. కాస్త అయోమయంలో పడ్డట్టుచూశాడు. తరువాత ఒక నిమిషం ఆలోచించి ''శెలవుల్లో వస్తా తాతగారి దగ్గరికి. అనిత, విస్సు అందరూ శలవుల్లోనేగా తాతగారింటికి వెళ్ళేది'' అని ఆసమస్యకి జవాబు చెప్పేసి ''ఏం తాతయ్యా శలవుల్లో వస్తే మనం ఆడుకుందాం.. మామ్మా, నేను మమ్మీతో వెళ్ళి శెలవుల్లో వస్తాను ఏం...'' వాళ్ళని వప్పించడానికి అడిగినట్టున్నాడు. గౌరీపతి, పార్వతమ్మగార్లు మోహాలు చూసుకున్నారు. 'రవీ గాద్గదికంగా అంది పార్వతమ్మ. ''ఏరా నీకు మీ మమ్మీ దగ్గరికే వెళ్ళిపోవాలని ఉందా. మా దగ్గరుండా లని లేదూ''. మనవడిని దగ్గరకి లాక్కుని అడిగిందావిడ. రవి పెద్ద అవస్థలో పడ్డాడు. మామ్మ, తాతయ్యల మోహాలు చూసి ''మీరేగదా చెప్పారు. ఓ రోజు మీ మమ్మీ డాడి వచ్చి తీసికెడతారని. శలవులకి వస్తాగా''.

''తాతయ్యని, మామ్మనిమనతో తీసికెళ్ళిపోదాం రవీ. అలా అయితే ఏ గొడవా ఉండదు'' ప్రభాకర్ అన్నాడు.. ఆ .. అలాగే.. తాతయ్య మాతో రావ్వూ..

అప్పుడే తన ప్రయాణం నిర్ణయించేసుకుని తమని రమ్మని పిలుస్తున్న మనవడిని చూసి వాళ్ళకింకేం మాట్లాడాలో అర్థంకాలేదు.

"మీరు మాతో వచ్చి ఉంటే మాకంటే సంతోషించేవారుండరు. మీరు వస్తే ఏ సమస్యా ఉండదు. తొందరలేదు ఆలోచంచండి. మేం ఎలాగో ఈ రోజంతా ఉంటాం". అరుణ ఏదో చెప్పబోతుంటే గౌరీపతిగారు తలఅడ్డంగా ఆడించారు "ఆ ప్రసక్తి వద్దమ్మా.. ముందు మీరు భోజనం అదీ చెయ్యండి.. తరువాత మాట్లాడుదాం" మనవడి ముందు మాట్లాడడం ఇష్టలేక మాటతుంచేశారు గౌరీపతిగారు.

ఆ రాత్రి పార్వతమ్మ భర్తని ఆవేశంతో దులిపేసింది. దుమ్మెత్తిపోసింది. ఏడ్చింది. "ఇన్నాళ్ళు పెంచి, కళ్ళల్లో వత్తులు వేసుకుని కాపాడింది వీళ్ళకప్పగించ డానికా – నేను వప్పుకోను. వప్పుకోను అని ఏడ్చింది. "మీరే అనవసరంగా వాడికి మీ మమ్మి డాడీలు వచ్చి తీసుకెడతారని చెప్పారు. లేకపోతే వాడు వెడతాననే వాడు కాదు. ఇంత కష్టపడి మనం వంశాంకురం అని పెంచుకుని వాళ్ళకియ్యమని ఎలా చెపుతున్నారండి.. వాడ్ని విడిచి ఎలా ఉండాలండీ. ఇవ్వలేం అని చెప్పేయండి. రవిదేం ఉంది. రెండురోజుల్లో మర్చిపోతాడు. వాడికి నేను నిజం చెప్పేస్తాను. అప్పుడింక వెడతాననడు".

"పార్వతి, నీకేనా బాధ నాకు లేదా! ఆరోజు వాడ్ని సముదాయించడానికి అన్నమాట ఇలా మనకే ఉచ్చు బిగిస్తుందనుకోలేదు. పార్వతీ వాడు చూడు తల్లి దండ్రి దగ్గరకి వెళ్ళాలని ఎంత సంబరపడ్తున్నాడో. వాడే కనక ఇష్టపడకపోతే బలవంతంగా పంపడానికి ఎంత మాత్రం వప్పుకునేవాడిని కాను. ఆ పసివాడికి తల్లిదండ్రుల దగ్గర ఉండాలని ఉందే అందరి పిల్లల్లాగా. వాడ్ని మనం ఎలా సముదాయిస్తాం. ఏమని నచ్చచెపుతాం. పంపించలేదని మనమీద వాడు కోపం పెంచుకుంటే తన మమ్మీ డాడీల నుంచి మనం దూరం చేస్తున్నామన్న భావం వాడికి కలిగితే వాడి దృష్టిలో మనం దోషులమయ్యాక ఇంకెందుకే మన బతుకు! పార్వతీ అరుణ సంగతి స్త్రీగా ఒక్కసారి అలోచించు. మాతృత్వపు మమతలు ఎలాంటివో తెలియని ఆ అమ్మాయికి తన బిడ్డకావాలంటున్నా ఆమెకి బిడ్డని దూరం చెయ్యడం న్యాయమేనా! మరో బిడ్డకి తల్లి అవలేని ఆ పిల్లకి బిడ్డ ఉండీ వాడ్ని దూరం చేయడం సబబేనా. తల్లిగా ఆమెకి అన్ని హక్కులూ ఉన్నాయి. ఆమె గట్టిగా ఆడిగితే కాదనేహక్కు మనకి ఎలా ఉంది! ఆ అమ్మాయి హక్కు అని నిలదీయడం లేదే. పుత్రభిక్ష పెట్టమని అర్థిస్తూంది. పాతే మనం ఇంకో సంగతి ఆలోచించాలి.

మన తర్వాత వాడి గతి ఏమిటని ఇన్నాళ్ళు దిగులుపడ్తున్నాం. ఇప్పుడుదేముడే ఈ సమస్యకి పరిష్కారం ఇదిగో అన్నట్టు వీళ్ళని పంపినపుడు ఈ అవకాశం వదులు కుంటే మన తర్వాత వాడిగతి ఏమిటి! నిజమే వాడ్ని వదలి మనం బతకలేం! మన బతుకులు చీకటయిపోతుంది కాని మనస్వార్థం కంటే వాడి బగుకోరే వాళ్లంగా వాడి భవిష్యత్తు ముఖ్యం మనకు. మనకంటే ఇంకా బాగా పెంచుతారు. ఇంకా మంచి స్కూలు, మంచి బట్టలు, మంచి భవిష్యత్తు ఇస్తారు పార్వతీ తల్లిదండ్రి మధ్య పెరగాలన్న వాడి కోరిక కాదనడం, ఆ ఆనందాన్ని వాడికందనీయి. "ఆ అబ్బాయి వీడికి తండ్రెలా అవుతాడండీ. కన్న కొడుకా ఏమిటి రేపు వీడ్ని సరిగా చూస్తాడని ఏముంది..." ఉక్రోషంగా అంది.

"అతను మంచివాడిలాగే ఉన్నాడు. అతనికి తన బిడ్డలంటూ లేరు కనుక వీడ్ని బాగానే చూసుకోవచ్చు. అయినా కన్నతల్లి ఉండగా వాడికేం లోటు జరుగుతుంది. పార్వతీ, రేపు వీడే కాలేజీలోనో చదవాలంటే మనల్ని వదిలి వెళ్ళడూ.... అలాగే అనుకుందాం ఇప్పుడూనూ..." అవిడకి నచ్చచెప్పబోయాడు.

"రెక్కలొచ్చిన పక్షులు గూడు వదిలివెళ్ళడం సహజం. రెక్కలే రాని పసికూనండీ.. తెలియక ఎగరాలని ప్రయత్నిస్తుంటే హెచ్చరించడం మన బాధ్యత కదా..."

"రెక్కలు రాని పక్షే కాని ఈ గూడు వదిలి ఇంకోగూటికి వెడుతున్నాడు. ఇంకా సుఖంగా ఉండే గూడు దొరుకుతుంటే వాడ్ని బంధించి ఉంచాలనుకోడం మన స్వార్థం పార్వతీ, అర్థం చేసుకో, వాడ్ని వదిలి నేను మాత్రం బతకగలనా.... నరకమే మనకు వాడు లేని బతుకు. కానీ ఇది తప్పదని మనం అర్థం చేసుకోవాలి..." ఆయన రాత్రంతా భార్యకి నచ్చచెప్తూ, సముదాయిస్తూ ఏడుస్తున్న ఆవిడని ఓదారుస్తూ తెల్లారే సరికి ఆవిడ్ని మెంటల్‌గా ప్రిపేర్ చేశారు.

* * * * *

గత మూడు రోజులు గా ఆ ఇంట్లో శ్మశాన నిశ్శబ్దం ఆవరించింది. ఆనాడు కన్నబిడ్డని పోగొట్టుకున్న దుఃఖం కంటే ఈ నాడు మనవడు దూరం అయిన దుఃఖం భరించరానిదగా ఉంది వారికి, పార్వతమ్మ రెండు రోజులు అన్న ముట్టలేదు. గౌరీపతి గారు పడుకున్న పడక కుర్చీ వదలలేదు. మనవడు వెళ్ళిపోయిన దుఃఖం కంటే ఆ మనవడు అంత సంతోషంగా ఎన్నడూ మొహం కూడా చూడని వారి వెంట తమని వదిలి వెళ్ళిపోవడం వారికి కొత్తగా ఉంది.

సంతోషంగా టాటాలు చెపుతూ వెళ్ళిపోతున్న ఆ మనవడి సంతోషం వారికేం సంతషం కల్గించకపోగా మరింత దుఃఖాన్నిచ్చింది.

కాలం ఎలాంటి గాయాలయినా మాన్పుతుంది. వారం రోజులు గడిచే సరికి ఆ దుఃఖపు ఉద్వేగం కాస్త ఉపశమించింది, యాంత్రికంగా ఇంట్లో పనులు చేసుకోసాగింది పార్వతమ్మ. ఇద్దరి మొహాలలో కళాకాంతులు లోపించాయి తప్పదన్నట్టు ఇంట్లో తిరగడానికి అలవాటు పడ్డారు.

ఆ రోజు మధ్యాహ్నం నిద్దట్లో చప్పుడకి ఉలికిపడి లేచింది పార్వతమ్మ అలవాటు ప్రకారం. ''ఓరి మీ అమ్మకడుపులు కాలా... ఆ మిగిలిన రెండు కాయలన్నా దక్కనివ్వండ్రా, పోతారా పోరా వెధవల్లారా'' అంటూ మామిడి చెట్ల దగ్గరకి వెళ్ళిందావిడ. వెళ్ళాకగాని ఆవిడకి గుర్తుకురాలేదు... ఇంక ఈ చెట్ల పళ్ళు తినడానికి ఎవరూ లేరు. ఉండరు అన్నది తట్టింది. విత్తు వేసింది ఒకరు అనుభవించేది ఒకరంటారు. తాతలు నాటిన చెట్ల ఫలాలు మనవలు తింటారు. తమకింకెవరున్నారు తినడానికి అనుకోగానే ఆవిడ భోరున ఏడుస్తూ చెట్టుకింద కూలబడింది. పిల్లలందర్నీ మీ అమ్మ కడుపులు కాలా అని తిట్టేదాన్ని అందుకే ఆ భగవంతుడు రెండుసార్లు నా కడుపుమీద దెబ్బ కొట్టాడు'' అనుకుంటో ఏడవసాగింది. భార్య ఏడుపువిని గాభరాగా బయటికి వచ్చిన గౌరీపతిగారు ఆవిడ ఏడుపుకి కారణం తెలుసుకుని వేదాంతిల ఓ నవ్వునవ్వారు. భార్యతలమీద చెయ్యివేసి ప్రేమగా తలనిమురుతూ చెట్టు పైకి చూశారు. చెట్టుమీద ఉండే కాకి గూడు ఖాళీగా ఉంది. చిటారు కొమ్మల మధ్య దాక్కుని ఉన్న రెండు మామిడి పళ్ళు పిల్లలకి అందకుండా మిగిలిన ఆ రెండు పళ్ళు బంగారు రంగులో మెరిసి పోతూ రేపో మాపో రాలడానికి సిద్ధంగా ఉన్నవి కన్పించాయి.

(ఉదయం వార పత్రిక - 1987)